

УДК 349.42:639.3.05

ГЕНЕЗИС ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ РИБНИЦТВА

**Ю.В. ШОВКУН, здобувач¹,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України**

У статті на основі ретроспективного аналізу нормативно-правових актів, що регулювали рибництво, пропонується їх систематизація та виділення основних періодів розвитку законодавства у цій сфері.

Рибництво, становлення рибництва, етапи розвитку законодавства у сфері рибництва.

Рибництво зародилося ще до нашої ери, і його колискою були древні цивілізації Китаю та Риму. У книжці про рибництво Китаю наведено дані, які дають уявлення про способи рибництва і місця культивування морських та прісноводних риб, які застосовувалися понад дві тисячі років тому. У той період найхарактернішим біотехнічним напрямом рибництва було відловлювання заплідненої ікри, вільних ембріонів і личинок з метою інтродукції у штучні водойми для наступного вирощування. Про це є досить цікаві відомості, що дають певне уявлення про рівень виконуваних робіт, правила відловлювання молоді риб, способи її транспортування та аерації води, технологію вирощування риби [1, с. 5].

Теоретичною основою нашого дослідження є доробки відомих радянських вчених – представників радянської та російської шкіл колгоспного права, таких як З. С. Беляєва, Ц. В. Бичкова, Г. В. Іванов, Н. Д. Казанцев, М. І. Козир, А. Н. Нікітін, Я. Ф. Миколенко, В. В. Петров; семантика категорії «рибництво» зумовила також використання праць радянських та вітчизняних учених у галузі історії та сільського господарства, зокрема, рибництва: Б. О. Ганкевич, Н. М. Гурина, В. І. Козлов, О. М. Колос, Ф. Г. Мартинов, О. М. Третьак, Ф. М. Суховерхов, І. М. Шерман та інші, якими проведено аналіз розвитку рибогосподарської галузі в цілому та в Україні.

Теоретичною основою нашого дослідження є праці відомих вітчизняних учених-правознавців у галузі аграрного права, таких як Н. О. Багай, В. М. Єрмоленко, В. П. Жушман, Т. Г. Ковальчук, В. І. Семчик, А. М. Статівка, В. Ю. Уркевич, Н. І. Титова, Ю. С. Шемшученко, В. З. Янчук та інші.

Метою цієї статті є ретроспективне дослідження нормативно-правових актів, що регулювали рибництво, та виділення на основі проведеного аналізу періодів розвитку законодавства у цій сфері.

На Русі риба з давніх-давен була одним із улюблених та цінних продуктів харчування. У наших пращурів риба користувалася великою

¹ Науковий керівник – кандидат юридичних наук, доцент Л.О. Панькова

популярністю. У 880–890 рр. вийшла друком «Веселесова книга» – історія праслов'ян за півтори тисячі років, у якій детально описані ритуали, пов'язані з вживанням риби [2]. Історичні документи засвідчують, що рибними угіддями володіли високопосадові світські та духовні особи, монастирі, а іноді й люди з нижчих верств населення. Були й такі водойми, які нікому не належали, і в них дозволялося ловити рибу кожному бажаючому [3, с. 8; 7].

Нормативного регулювання у сфері рибництва довго не було. Окремі джерела права містили в собі норми, що захищали право власності на природні об'єкти – «Руська Правда» та у період феодальної роздробленості – грамоти князів, що дозволяли чи, навпаки, забороняли вилов риби у тій чи іншій вотчині [3, с. 9–11]. З 1529 р. на території Волині, Київщини та Литви діяв Литовський статут, що передбачав штраф та компенсацію за риболовлю в чужих водоймах, за отруєння водойм. Литовський статут 1557 р. забороняв риболовлю в період нересту з 1 квітня по 1 липня. Ставки, як цінне майно, у XVI ст. вносились в інвентарні книги литовських князів [4].

Лише пізніше у статтях Соборного уложення 1649 р. були запроваджені норми, що передбачали охорону рибних запасів, які знаходилися у приватному володінні: «...90. А будет кто у кого татиным обычаем выловит ис пруда или из саду рыбу, и того татя изымают с поличным, а сыщется про то вправду, что он покрад впервые, и такова бити батоги, а будет вдругие тот же с поличным изыман будет, и такова за такую вину бити кнутом, а будет в третьие тот же изыман будет с поличным, а поличное и гривны не стоит, и такова казнити отрезати ухо» [5].

Подальша активізація розвитку ставового рибного господарства як галузі аграрного виробництва відбувалась в Україні з середини XIX ст., головним чином поблизу маєтків великих землевласників. Причому на Поділлі, Прикарпатті та Волині рибогосподарська діяльність під впливом Чехії, Словаччини та Польщі розвивалась більш динамічно, ніж в інших регіонах [6, с. 71].

У 1866 р. Указом Олександра II документи з риболовлі були зібрані в Третьому відділенні створеного Тимчасового відділу з поземельного устрою державних селян Департаменту землеробства Міністерства державного майна. 22 липня 1881 р. Міністерство державного майна затвердило Статут Російського товариства рибництва та рибальства. Товариство мало 18 відділень, в тому числі Київське [7].

Відповідно до Звіту про стан та діяльність Київського відділу Імператорського російського товариства рибництва та рибальства [8] метою цього товариства було «...увеличение рыбных богатствъ въ рекахъ и озерах, дающихъ пищевой продукт для народонаселення. Эта цель – цель общегосударственная может быть достигнута: 1) установлениемъ запретного времени для лова рыбы, 2) назначениемъ заповедныхъ местъ, 3) определениемъ размера вылавливаемой рыбы и 4) впускомъ въ реки и озера молодыхъ ценныхъ рыбъ, разводимой искусственнымъ путемъ». Проте ці положення на момент складання Звіту не були закріплені на законодавчому рівні і, відтак, Київське відділення

змушене було з 1895 р. розпочати місцеву охорону нересту риби на одній із частин Дніпра [8, с. 15].

З прийняттям Декрету «Про землю» на II Всеросійському з'їзді Рад 26 жовтня (8 жовтня) 1917 р. та Декрету ВЦИК «Про соціалізацію землі», що був прийнятий 19 лютого 1918 р., запроваджувалося товариське оброблення землі та артільна форма землекористування [9, с. 27]; після Постанови ЦИК та РНК СРСР «Про колективні господарства» від 16 березня 1927 р., що стали початком виділення колгоспного законодавства із земельного та законодавства про сільськогосподарську кооперацію [10, с. 54], така форма була запроваджена і у риболовецькій сфері.

В період іноземної військової інтервенції і громадянської війни в період липень 1918 – 1920 роки головним законодавчим актом, на основі якого здійснювалось регулювання відносин у колективних господарствах, було положення про соціалістичний землеустрій та заходи переходу до соціалістичного землеробства [11, с. 22; 12, с. 12].

На території України в цей час діяли: постанова Економічної Народи УРСР від 20 червня 1932 р. «Про стан ставкового будівництва» (Протокол № 18/631, п. 14) та постанова Економічної Народи УРСР від 4 червня 1933 р. «Про облік ставків та водосховищ», Постанова Української Економічної Народи від 22 квітня 1936 р. № 35 «Про стан і розвиток колгоспного ставкового рибного господарства», що діяли до 1977 року [13]. На берегах Дніпра існували рибалки-осятровики, які великими жаками ловили виключно осетрів та чечугу (стерлядь), причому жаки були такими великими, що їх ставили не менше 8 чоловік [14, с. 12], а «сітка рибацьких артілей покрила береги Дніпра» [14, с. 4].

Необхідно зазначити, що не зважаючи на наведені нами зауваження науковців стосовно рибництва та його ролі для Росії, а відповідно, це стосувалося й українських земель, перше радянське законодавство стосувалося більшою мірою створення риболовецьких колгоспів та було спрямоване на збільшення вилову риби, і лише потім – на розвиток рибництва. Таке твердження ґрунтується на аналізі наступних нормативно-правових актів.

Відповідно до «Положення про риболовецьку колгоспну систему Союзу СРС», що було затверджено постановою ЦИК та РНК СРСР від 27 травня 1936 р., основними задачами риболовецької колгоспної системи, яка об'єднує на добровільних засадах працюючих рибаків для ведення спільними зусиллями виробництва та спільною організованою працею колективного, тобто суспільного господарства з видобутку риби та морського звіря, були: організація видобутку риби та морського звіря, здавання видобутої продукції державній рибній промисловості за договорами відповідно до плану державних заготівель; оснащення рибаків-колгоспників матеріалами, необхідними для промислу та обробітку; розвиток рибництва та риборозведення й проведення меліоративних робіт та інші [15, с. 488].

Пізніше був прийнятий «Примірний статут рибацької артілі», затверджений постановою РНК СРСР від 16 лютого 1939 р., що встановлював такі цілі та задачі: «працюючі-рибаки села добровільно об'єднуються в рибацьку артіль, щоб спільним засобами виробництва та

спільною організованою працею побудувати колективне, тобто суспільне господарство. Рибальські ділянки, за виключенням тих, що здаються в оренду з торгів на визначений строк, передаються безоплатно та безстроково артiлi за договором, що укладається між артiллю та органами рибохорони і рибництва» [16, с. 319]. Відповідно до Примірного статуту члени такої артiлi зобов'язані були збільшувати та розвивати видобуток риби, дотримуватись встановлених правил рибальства, займатися риборозведенням у природних водоймах та ставках, а також проводити роботу з рятування молоді, меліорації міст нересту та нагулу молоді у природних водоймах [16, с. 322].

Подальше законодавство у сфері рибного господарства було спрямоване як на збільшення видобутку риби, так і на розвиток рибництва. Про це свідчать наступні нормативні акти. Постанова Економічної Ради при РНК СРСР від 8 березня 1940 р. № 333 «Про заходи по збільшенню лову риби» [16, с. 331], постанова Ради Міністрів УРСР від 8 травня 1948 р. № 777 «Про будівництво і експлуатацію риборозплідників у колгоспах УРСР у 1948 році», постанова Ради Міністрів УРСР від 4 березня 1950 р. № 482 «Про заходи по забезпеченню виконання плану розвитку рибництва в колгоспах УРСР» [13], постанова Ради Міністрів СРСР від 7 липня 1953 року № 1688 «Про заходи по збільшенню видобування риби риболовецькими колгоспами», постанова Ради Міністрів СРСР від 30 липня 1954 року № 1638 «Про заходи подальшого підвищення зацікавленості рибаків-колгоспників у збільшенні видобутку риби та здачі її державі» [16, с. 331–335], постанова Ради Міністрів УРСР від 12 серпня 1957 р. № 901 «Про заходи по дальшому розвитку рибництва і рибальства на внутрішніх водоймищах Української РСР» [13].

Починаючи з 1956 р. ставкове рибництво визнається високорентабельною галуззю господарства, а відповідно до постанови Ради Міністрів РРФСР від 8 травня 1956 р. № 364 «Про розвиток державного та колгоспного ставового рибного господарства РРФСР» міністерство рибної промисловості РРФСР зобов'язувалося: продавати сільськогосподарським артiлям для зарибнення ставків годівників ставкових риб [16, с. 337].

До основних нормативно-правових актів у сфері рибництва та рибальства належить постанова Ради Міністрів СРСР від 15 вересня 1958 р. «Про відтворення та про охорону рибних запасів у внутрішніх водоймах СРСР», що вказувала на серйозні недоліки у комплексному використанні водойм для потреб різних галузей господарства. В тому числі звертається увага на відсутність рибозахисних споруд при гідротехнічному будівництві, порушення правил рибальства. Ця постанова затвердила й Положення про охорону рибних запасів та про регулювання рибальства у водоймах СРСР, яке давало визначення рибогосподарських водойм. Ними визнавалися всі водойми (моря, ріки, озера, ставки, штучні водойми тощо), які використовуються чи можуть використовуватись для промислового добування риби та інших водних тварин і рослин або мають значення для відтворення промислових запасів риб [17, с. 69].

Згодом постанова Ради Міністрів УРСР від 23 березня 1959 р. затвердила Правила користування береговою смугою рибогосподарських

водойм для потреб рибальства на території Української РСР, що, серед іншого, забороняли користувачам в інтересах рибництва: влаштовувати загати, застосовувати вибухові речовини для добування риби; скидати у водойми стоки, які містять для риби шкідливі речовини; замочувати льон, коноплі, шкури тощо, розорювати берегову смугу, ширина якої повинна становити не менше 25 метрів від зрізу води, а також схили берегів рік; акліматизація нових видів риб допускається лише з дозволу органів рибоохорони, а ввезення й вивезення мальків та ікри - з дозволу місцевих органів ветеринарного нагляду [17, с. 73].

У грудні 1970 р. Верховна Рада СРСР затвердила Основи водного законодавства Союзу РСР і союзних республік, які набрали чинності з 1 вересня 1971 року. Відповідно до них 9 червня 1972 р. був прийнятий Водний кодекс УРСР, введений у дію з 1 листопада 1972 року. Водне законодавство було покликане забезпечити раціональне використання вод для потреб населення і народного господарства, охорону вод від забруднення й виснаження, попередження і ліквідацію шкідливого впливу вод, поліпшення стану водних об'єктів, зміцнення законності в галузі водокористування. Водне законодавство визначало компетенцію Союзу РСР і союзних республік у галузі регулювання водних відносин, форми участі громадських організацій і громадян у здійсненні заходів щодо охорони водних ресурсів, встановлювало державний контроль за використанням і охороною вод, кримінальну й адміністративну відповідальність за порушення водного законодавства [18].

Пізніше Центральним Комітетом Компартії України і Ради Міністрів Української РСР була прийнята постанова «Про заходи по подальшому розвитку рибництва і збільшенню вилову риби в прісноводних водоймах республіки» [19], яка передбачала здійснення заходів з інтенсифікації ставкового рибництва, з відтворення й охорони рибних запасів, створення нових великих вискоєфективних підприємств товарного рибництва; з підвищення рибопродуктивності нагульних ставів; розширення селекційно-племінної роботи в товарному рибництві і підвищення її наукового рівня, звернувши особливу увагу на поліпшення породних якостей коропа та прискорення впровадження у виробництво нових високопродуктивних порід риб, пристосованих до різних кліматичних умов і до умов вирощування в садках і басейнах.

Ще одним нормативно-правовим актом у досліджуваній нами сфері є Закон УРСР «Про охорону і використання тваринного світу» [20], який передбачав види користування тваринним світом (серед яких називав тільки рибальство, а згадування про рибництво не було).

Зміни у законодавство у сфері рибництва прийшли не одночасно із появою самостійної держави, а поступово. Першим з числа нормативно-правових актів незалежної української держави, що дав визначення «рибництва», «водосховища», «озера», «рибогосподарський об'єкт» був Водний Кодекс України, прийнятий лише у 1995 році. Таким чином, рибництво визначалося на законодавчому рівні як штучне розведення і

відтворення риби та інших водних живих ресурсів. Було встановлено, що для цілей рибництва (аквакультури) застосовується режим спеціального водокористування (ст. 48 ВК України) [21].

Закон УРСР «Про охорону і використання тваринного світу» припинив свою дію у 1993 р., а Закон України «Про тваринний світ» [34] з'явився лише в 2001 році. Цей закон вперше встановив на законодавчому рівні поняття об'єкта тваринного світу та відніс до них диких тварини – хордові, в тому числі хребетні (ссавці, птахи, плазуни, земноводні, риби та інші) і безхребетні (членистоногі, молюски, голкошкірі та інші) в усьому їх видовому й популяційному різноманітті та на всіх стадіях розвитку (ембріони, яйця, лялечки тощо), які перебувають у стані природної волі, утримуються у напіввільних умовах чи в неволі; а також нерестовища (ст. 3 Закону України «Про тваринний світ»).

На території України запроваджено ведення державного кадастру тваринного світу [23], державного водного кадастру [24], було встановлено також Тимчасовий порядок ведення рибного господарства і здійснення рибальства [25], який давав визначення живих водних ресурсів як сукупності водних організмів, життя яких неможливе без перебування (знаходження) у воді.

Міністерством аграрної політики України була розроблена Інструкція про порядок проведення робіт з відтворення водних живих ресурсів [26], яка під відтворенням водних живих ресурсів розуміла природне або штучне поновлення (розмноження, переселення, акліматизація тощо) чисельності риби та інших водних живих ресурсів (ретрансформація), які зменшуються у процесі їх використання чи природної смертності. Таким чином, мала ширшу сферу дії та була спрямована на збереження та охорону водних живих ресурсів. У подальшому був прийнятий Порядок штучного розведення (відтворення), вирощування водних біоресурсів та їх використання [27], що регламентує проведення робіт зі штучного розведення (відтворення), переселення та акліматизації водних біоресурсів (включаючи види, які занесені до Червоної книги України) у рибогосподарських водних об'єктах загальнодержавного значення (крім водних об'єктів, розташованих у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду), у тому числі у водних об'єктах, які експлуатуються в режимі спеціального товарного рибного господарства підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності, громадянами України, іноземцями й особами без громадянства, які виконують комплекс робіт з відтворення водних біоресурсів, та роботу Комісії з контролю за проведенням робіт із вселення водних біоресурсів.

Рибогосподарська діяльність пов'язана з вивченням, охороною, відтворенням, вирощуванням і використанням риби та інших водних живих ресурсів шляхом їх вилову (вилову, збирання тощо) з подальшими транспортуванням, зберіганням, переробкою, імпортуванням, експортуванням, виготовленням і реалізацією продукції з них, організацією та здійсненням державного управління і контролю в рибному господарстві. Саме так визначає рибогосподарську діяльність Закон України «Про Загальнодержавну програму розвитку рибного господарства України

на період до 2010 року» [28], а серед основних завдань державної програми називає розвиток прісноводної та морської аквакультури, інтенсифікацію товарного виробництва на основі застосування якісного селекційного матеріалу.

Значним кроком у розвитку законодавства у сфері рибництва є прийняття Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» [29] та Закону України «Про аквакультуру» [30].

При аналізі генезису законодавства, що регулює рибництво, нами було обрано хронологічний підхід, який дав змогу розглядати розвиток законодавства у контексті його адаптації до умов розвитку рибництва (аквакультури) як виду сільськогосподарської діяльності на різних етапах його існування. У науковій літературі визначено історичні етапи розвитку рибництва [3, с. 25–29; 45].

Пропонуємо зробити наступний **висновок** та виділити три основних періоди розвитку відповідного законодавства: перший – рибництво в Україні за часів її входження до складу Російської імперії (до 1917 р.); другий – рибництво за часів радянської влади на території України (1917–1991 рр.), який включає в себе такі етапи: 1) встановлення державного контролю у сфері рибного господарства (1917–1958 рр.), 2) запровадження нових принципів та видів рибництва (1958–1970 рр.), 3) встановлення пріоритету збереження й відтворення водних об'єктів та інтенсифікації ставкового рибництва (1970–1991); третій – рибництво в Україні за часів незалежності, який поділяється на декілька етапів: 1) дія нормативно-правових актів УРСР у сфері рибництва; 2) прийняття Водного кодексу України та ряду нормативно-правових актів, спрямованих на розвиток рибництва: Закон України «Про тваринний світ», постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Тимчасового порядку ведення рибного господарства і здійснення рибальства» та наказу Державного комітету рибного господарства України «Про затвердження Інструкції про порядок здійснення штучного розведення, вирощування водних живих ресурсів та їх використання»; 3) прийняття Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» та Закону України «Про аквакультуру».

Список літератури:

1. Шерман І.М. Технологія виробництва продукції рибництва : підруч. / І.М. Шерман, В.Т. Рілов. – К. : Вища освіта, 2005 – 351 с.
2. Мовчан В.А. Жизнь рыб и их разведение / В.А. Мовчан. – М. : Колос, 1966. – 351 с.
3. Правове регулювання рибництва та рибальства в Україні [Текст] : моногр. / Л.О. Святченко; за ред. Л. О. Святченко ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – К. : Вік принт, 2013. – 282 с.
4. Козлов В.И. Аквакультура в истории народов с древнейших времен / В.И. Козлов. – М. : ДФ АГТУ, 2002. – 349 с.
5. Соборное уложение 1649 года : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://simbir-archeo.narod.ru/Russian/17vek/ulojenie1648/glava21.htm> – Название с экрана.
6. Колос О. М. Історичні аспекти становлення рибництва в країнах східної Європи / О.М. Колос : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://base.dnsgb.com.ua/inb/2008-1/08komkse.pdf> – Назва з екрана.
7. Колос О.М. Організаційно-технологічні аспекти становлення та розвитку тепловодного ставового рибництва в Україні / О. М. Колос, О. М. Третяк, Б. О. Ганкевич, Й. Є. Янінович // Рибогосподарська наука України. – 2011. – № 2. – С. 70–87.
8. Отчетъ о состояніи идѣятельности Кіевскагоотдѣла Императорскаго Россійскаго общества рыбоводства и рыболовства за 1900 годъ. – Кіевъ. Типография И. И. Чоколова, Фундуклеевская ул., № 22. – 1901. – 25 с.
9. Колхозное право : учебник / ред. кол. : доктор юрид. наук, проф. В.В. Петров, проф. Г.В. Иванов, О.Д. Дубинская. – М. : Юридическая литература, 1976. – 400 с.
10. Беляева З.С. Источники колхозного права / Зоя Сергеевна Беляева. – М. : Наука, 1972. – 256 с.
11. Казанцев Н.Д. Очерки истории колхозного права / Н.Д. Казанцев. – М., 1957. – 78 с.
12. Миколенко Я.Ф. Колхозное право : ученик для правовых школ / Я.Ф. Миколенко, А.Н. Никитин. – М. : Юридическое издательство НКЮ СССР, 1939. – 112 с.
13. Про визнання такими, що втратили силу, деяких рішень Уряду Української РСР з питань рибного господарства : постанова Ради Міністрів Української РСР від 11 серпня 1977 року № 420 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP770420.html – Назва з екрана.
14. Збірник праць державного рибного заповідника «Конча-Заспа» / ред. колегія: М. Шарлемань, проф. Д. Белінг, П. Кулініченко та К. Діхтяр. – К., 1928. – 134 с.
15. История колхозного права : сб. законодательных материалов СССР и РСФСР 1917-1958 гг. – М. : Государственное издательство юридической литературы, 1959. – Т. 1 (1917–1936 гг.). – 519 с.
16. Сборник законодательных и ведомственных актов по сельскому хозяйству ; под общ. ред. заместителя Генерального Прокурора Союза ССР В. А. Болдырева. – М. : Государственное издательство юридической литературы, 1958. – Т. III. – 664 с.

17. Бичкова Ц.В. Правове регулювання водних відносин в УРСР / Ц.В. Бичкова, В.Л. Мунтян. – К. : Наукова думка, 1966. – 132 с.
18. Основні риси розвитку законодавства УРСР в 70-ті та на початку 80-х років : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://sites.google.com/site/igroupteamsite/istoria-derzavi-ta-prava-ukraieni/osnovni-risi-rozvitku-zakonodavstva-ursr-v-70-ti-ta-na-pocatku-80-h-rokiv> – Назва з екрана.
19. Про заходи по подальшому розвитку рибництва і збільшенню вилову риби в прісноводних водоймах республіки : постанова Центрального Комітету Компартії України і Ради Міністрів Української РСР від 12 вересня 1978 р. № 457 (станом на 14 червня 1989 р.) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP780457.html – Назва з екрана.
20. Про охорону і використання тваринного світу : Закон Української РСР від 1 березня 1982 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T812813.html – Назва з екрана.
21. Водний кодекс України : Закон України від 6 червня 1995 р. № 213/95-ВР : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>. – Назва з екрана.
22. Про тваринний світ : Закон України від 13 грудня 2001 р. № 2894-III : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>. – Назва з екрана.
23. Про порядок ведення державного кадастру тваринного світу : постанова Кабінету Міністрів України від 15 листопада 1994 р. № 772 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>. – Назва з екрана.
24. Про затвердження Порядку ведення державного водного кадастру : постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 1996 року № 413 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>. – Назва з екрана.
25. Про затвердження Тимчасового порядку ведення рибного господарства і здійснення рибальства : постанова Кабінету Міністрів України від 28 вересня 1996 р. № 1192 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>. – Назва з екрана.
26. Про затвердження Інструкції про порядок проведення робіт з відтворення водних живих ресурсів : наказ Міністерства аграрної політики України від 8 червня 2004 р. № 215 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>. – Назва з екрана.
27. Про затвердження Порядку штучного розведення (відтворення), вирощування водних біоресурсів та їх використання : наказ Міністерства аграрної політики та продовольства від 7 липня 2012 р. № 414 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>. – Назва з екрана.
28. Про Загальнодержавну програму розвитку рибного господарства України на період до 2010 року : Закон України від 19 лютого 2004 р. № 1516-IV : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>. – Назва з екрана.
29. Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів : Закон України 8 липня 2011 р. № 3677-VI : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>. – Назва з екрана.
30. Про аквакультуру : Закон України 18 вересня 2012 р. № 5293-VI : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>. – Назва з екрана.

В статье на основании ретроспективного анализа нормативно-правовых актов, регулирующих рыбоводство, предлагается выделить основных периодов развития законодательства в этой сфере.

Рыбоводство, становление рыбоводства, этапы развития законодательства в сфере рыбоводства.

In article on based of retrospective analysis of legal acts that regulate the fish farming, it is proposed allocation of the main periods of development of legislation in this area.

Fish farming, fish farming becoming, stages of legislation development in the field of fish farming.